

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) _____

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини» _____

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії» _____

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії» _____

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ **обов'язкова** _____

(обо'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу “20” червня 2019 року, протокол №15

Розробник програми:

Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Панова Ірина Олексіївна – викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від 19 червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

доц. Парфіненко А.Ю.

(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “19” червня 2019 року № 11

Голова методичної комісії комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Григорова-Беренда Л.І.

(підпис)

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» складена відповідно до тимчасового стандарту підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», а також освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення дисципліни є здобуття поглиблених знань щодо глобальних тенденцій та чинників розвитку міжнародних відносин, аналітичних характеристик розвитку країн та регіонів, закономірностей формування регіональних підсистем міжнародних відносин та регіональної взаємодії.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є:

- ознайомлення студентів-першокурсників з основами їхньої майбутньої професійної діяльності, базовими категоріями міжнародних відносин та регіональних студій;

- вивчення просторово-територіальної та регіональної організації країн сучасного світу;

- опанування основних підходів до класифікації та типології країн в міжнародних дослідженнях як практики просторової диференціації держав за різними ознаками – політичними, економічними, політико-економічними та ін.

- ознайомлення з міжнародними інтеграційними процесами та глобальними інтеграційними угрупованнями;

- вивчення глобальних просторових структур міжнародних відносин у межах цивілізаційного та світогосподарського підходів;

- ознайомлення з основними глобальними проблемами сучасності та концепціями глобальної та регіональної безпеки.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	

год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття, тенденції та закономірності міжнародних відносин та регіональних студій;
- сутність глобалізаційних процесів та їхній вплив та трансформацію національної держави, глобальної та регіональних систем міжнародних відносин;
- етапи еволюції політичної карти світу та системи міжнародних відносин;
- основні чинники утворення світових макро- та субрегіонів (географічних, історико-культурних, цивілізаційних, економічних, політичних) та їхню просторову організацію на політичній карті світу;
- підходи до типології та класифікації країн світу;
- міжнародні індекси та рейтинги країн світу як індикатори, що відображають якість або стан соціальної, економічної та політичної систем і дозволяють здійснювати порівняльний аналіз;
- сутність цивілізаційного підходу, географію та характеристики сучасних світових цивілізацій;
- сутність світосистемного підходу та геоекономічну структуру світу;
- основні глобальні проблеми сучасності та їх вплив на глобальний та регіональний розвиток;
- типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці
- концепції міжнародної та регіональної безпеки.

вміти:

- застосувати основні поняття та терміни міжнародних відносин та регіональних студій;
- виокремлювати та порівнювати ключові макрорегіони світу;
- враховувати у дослідницькій та практичній діяльності географічні, етнокультурні, конфесійні, цивілізаційні, економічні та ін. параметри, що відокремлюють одні країни та регіони від інших;
- аналізувати модифікацію глобальних процесів і закономірностей на макрорегіональні структури та країни світу;
- здійснювати типологізацію та класифікацію країн світу за різними ознаками – географічними, культурними, цивілізаційними, економічними, політичними та ін.
- визначати проблемне поле країни;
- здійснювати практичні дослідження соціально-економічного і політичного розвитку макрорегіонів та регіонів світу;
- володіти основами міжнародної системи транслітерації географічних назв країн та регіонів, застосовувати їх у професійній діяльності;
- обґрунтовувати умови та чинники інтеграційних та дезінтеграційних процесів у сучасному світі.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи міжнародних відносин та регіональних студій

Тема 1. Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

- 1.1. Роль регіональних студій в підготовці міжнародника
- 1.2. Міжнародні регіональні студії (країно/регіонознавство) в системі політичних та суміжних наук
- 1.3. Об'єкт, предмет та функції міжнародних регіональних студій

Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин

- 2.1. Міжнародні відносини та світова політика
- 2.2. Суб'єкти та види міжнародних відносин
- 2.3. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин
- 2.4. Зовнішня політика держави в системі міжнародних відносин.
Геополітика
- 2.5. Основні напрямки вивчення міжнародних відносин

Тема 3. Глобалізація та регіоналізація

- 3.1. Етимологія та зміст терміну глобалізація
- 3.2. Підходи до дослідження та виміри глобалізації
- 3.3. Регіоналізація як феномен розвитку глобального світу

Тема 4. Національна держава в умовах глобалізації сучасного світу

- 4.1. Формування сучасних національних держав
- 4.2. Вплив глобалізації на трансформацію національного суверенітету
- 4.3. Нові функції держав в умовах глобалізації

Тема 5. Політична карта світу та особливості класифікації країн

- 5.1. Основні етапи формування політичної карти світу
- 5.2. Різноманіття країн сучасного світу та їхня класифікація
- 5.3. Форми державного правління, устрою та політичні режими країн світу

Тема 6. Просторово-регіональна структура світу

- 6.1. Критерії регіоналізації світу
- 6.2. Основні підходи до виокремлення регіонів світу в міжнародній практиці та науковій літературі

Тема 7. Типологія країн світу

- 7.1. Сутність типології і основні підходи до типологізації країн
- 7.2. Основні типології країн у сучасній науковій літературі

Тема 8. Міжнародні індекси і рейтинги країн у міжнародно-політичних дослідженнях

- 8.1. Роль міжнародних індексів у типологізації країн
- 8.2. Класифікація міжнародних індексів
- 8.3. Аналіз основних соціально-економічних та політичних індексів

Розділ 2. Глобальні просторові структури та сучасні проблеми міжнародних відносин

Тема 9. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин

- 9.1. Поняття культура і цивілізація
- 9.2. Теоретичні проблеми цивілізаційного підходу
- 9.3. Цивілізаційні аспекти економічного розвитку

Тема 10. Характеристика сучасних світових цивілізацій

- 10.1. Китайсько-конфуціанська цивілізація (сіоністська)
- 10.2. Японська цивілізація
- 10.3. Індуїстська цивілізація
- 10.4. Ісламська цивілізація
- 10.5. Африканська цивілізація
- 10.6. Західна цивілізація
- 10.7. Православна цивілізація

Тема 11. Геоенкономічна структура світу

- 11.1. Походження і еволюція світового господарства
- 11.2. Європоцентризм світового господарства
- 11.3. Світосистемна теорія світового господарства

Тема 12. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання

- 12.1. Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції
- 12.2. Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості
- 12.3. Сучасні інтеграційні угруповання країн

Тема 13. Глобальні проблеми сучасності

- 13.1. Причини виникнення глобальних проблем
- 13.2. Класифікація глобальних проблем та їх взаємозв'язок
- 13.3. Сутність та прояв глобальних проблем у країнах світу

Тема 14. Безпека у глобальному світі

- 14.1. Концепція безпеки у глобальному світі
- 14.2. Міжнародна та регіональна безпека
- 14.3. Конфлікти в контексті глобального розвитку

Тема 15. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці

15.1 Класифікація міжнародних організацій.

15.2. Цілі, функції та основні напрями діяльності міжнародних організацій.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма				Заочна форма				
		у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Теоретичні основи міжнародних відносин та регіональних студій										
Тема 1. Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»	7	2	2		3					
Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин	7	2	2		3					
Тема 3. Глобалізація та регіоналізація	7	2	2		3					
Тема 4. Національна держава в умовах глобалізації сучасного світу	7	2	2		3					
Тема 5. Політична карата світу та особливості класифікації сучасних країн	7	2	2		3					
Тема 6. Просторово-регіональна структура світу	7	2	2		3					
Тема 7. Типологія країн світу	7	2	2		3					
Тема 8. Міжнародні індекси і рейтинги країн в сучасних міжнародних відносинах.	10	2	4		4					
Разом за розділом 1	59	16	18		25					
Тема 9. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин	7	2	2		3					
Тема 10. Характеристика сучасних світових цивілізацій	9	4	2		3					
Тема 11. Геоекономічна структура світу	7	2	2		3					
Тема 12. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання	7	2	2		3					
Тема 13. Глобальні проблеми сучасності	7	2	2		3					
Тема 14. Безпека у глобальному світі	7	2	2		3					
Тема 15. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці	7	2	2		3					
Разом за розділом 2	51	16	14		21					

ІНДЗ	10			10				
Усього годин	120	32	32	56				

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Теоретичні основи міжнародних відносин 1. Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки: класичний напрям, політичний ідеалізм, марксизм 2. Сучасні теорії міжнародних відносин: політичний реалізм, неореалізм та неолібералізм, модернізм, раїно утворюючим, неомарксизм	2
2	Тема 2. Історичні форми системи міжнародних відносин 1. Вестфальська система міжнародних відносин 2. Віденська система міжнародних відносин 3. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин 4. Ялтинсько-Потсдамський світоустрій	2
3	Тема 3. Глобалізація та регіоналізація 1. Підходи до визначення поняття «глобалізація» 2. Соціальні, культурні, економічні та політичні виміри глобалізації 3. Регіоналізація в міжнародних відносинах	2
4	Тема 4. Національна держава в умовах глобалізації сучасного світу 1. Основні етапи розвитку національній держав. Вестфальська система миру і концепція національного суверенітету. 2. Трансформація національного суверенітету в умовах глобалізації.	2
5	Тема 5. Політична карата світу та особливості класифікації сучасних країн 1. Політична карта Європи Основні етапи розвитку політичної карати Європи. 2. Політична карта Азії Формування політичної карти Азії. Розпад колоніальної системи і формування сучасної карти Азії. Типологія політико-географічних конфліктів і проблем. Проблема невизнаних держав. Народи без державності. 3. Політична карта Африки Формування політичної карти Африканського континенту. Колоніальний розділ Африки. Останні роки колоніального правління та деколонізація Африки. Територіальні конфлікти в Африці 4. Політична карта Латинської Америки Доколумбові цивілізації. Іспано-португальська колонізація. Деколонізація. Сучасні територіальні спори та конфлікти 5. Політична карта Північної Америки Початок освоєння та заселення території США. Створення політичних інститутів в колоніях. «Проблема імперії». Нова політична система і територія країни. Регіональні відмінності США. Освоєння території і формування територіальної структури Канади. Регіональні відмінності Канади 6. Політична карта Австралії та Океанії	2

6	<p>Тема 6. Просторово-регіональна структура світу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «макрорегіон», основні макрорегіону світу 2. Поняття геополітичного положення регіону. Основні характеристики геополітичного положення регіону 3. Геостратегічні лінії: поняття, функціональне значення 4. Поняття «центр» та «периферія» в геополітичному контексті 5. Європейський континент: Західна і Східна Європа, етапи історії і проблеми сучасного стану. Єдиний історико-культурний простір Європи. Формування Європейського Союзу. 6. Афроазійські макрорегіони <p>Культурно-історична диференціація. Близький Схід, Середній Схід. Арабський регіон. Культура і релігія як інтеграційний чинник в Азії. «Вічне місто» Єрусалим – унікальний регіон релігійної комунікативності. Етнічний регіоналізм. Фізико-географічна регіоналізація Азії. Фізико-географічна регіоналізація Африки. Економічний регіоналізм</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Регіоналізація Північної Америки 8. Австралія та Океанія 	2
7	<p>Тема 7. Типологія країн світу</p> <p>Охарактеризуйте основні підходи до типологізації країн світу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За особливостями історико-географічного розвитку країн (переселенські, постколоніальні, постсоціалістичні, пострадянські та інші) 2. Типологія країн світу за концепцією «Трьох світів» («First World», «Second World», «Third World») 3. Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку: високорозвинені, раїно утворюючими та країни, які розвиваються 4. Типологія країн за рівнем розвитку капіталізму 5. Типологія країн за тенденціями індустріалізації 	2
8	<p>Тема 8. Міжнародні індекси і рейтинги країн в сучасних міжнародних відносинах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте за вибором один з індексів (рейтингів) країн світу. <ul style="list-style-type: none"> • індекс світової конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum); • індекс розвитку людського потенціалу; • індекси політичних та громадянських свобод організації «Freedom House»; • індекс економічної свободи Інституту Катона; • індекс глобалізації журналу «Foreign Policy» та консалтингової групи «A. T. Kearney»; • індекс трансформації Фонду Карла Бертельсманна (компоненти – статутний індекс та індекс управління); • проект під керівництвом А. Ю. Мельвіля (індекс державності); • індекс внутрішніх та зовнішніх загроз; • індекс потенціалу міжнародного впливу; • індекс якості життя; • індекс основ демократії; • індекс сприйняття корупції та барометр корупції неурядової організації «Transparency International»; • індекс екологічної стійкості; 	4

	<ul style="list-style-type: none"> • індекс свободи преси; • індекс брендів країн; • індекс щастя; • індекс розвитку електронного уряду; • індекс суспільства знань. <p>2. Проаналізуйте методику розрахунку одного з наступних індексів (рейтингу) використовуючи аналітичні матеріали або офіційний електронний ресурс організації, яка розробляє індекс (рейтинг):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Індекс глобальної конкурентоспроможності; • Рейтинг конкурентоспроможності країн світу; • Індекс розвитку людського потенціалу; • Індекс легкості ведення бізнесу; • Індекс економічної свободи; • Індекс сприяння торгівлі; • Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму; • Індекс мережевої готовності; • Аналіз стійкості економічного розвитку (SEDA). 	
9	<p>Тема 9. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин</p> <p>1. Цивілізація як категорія глобального політичного аналізу</p> <p>2. Цивілізаційні аспекти економічного розвитку</p>	2
10	<p>Тема 10. Характеристика сучасних світових цивілізацій</p> <p>Порівняльний аналіз світових цивілізацій</p> <p>1. Конфуціансько-буддійська цивілізація</p> <p>2. Ісламська цивілізація</p> <p>3. Індо-буддійська цивілізація</p> <p>4. Західна цивілізація</p> <p>5. Цивілізаційна динаміка України</p> <p>6. Православна цивілізація</p>	2
11	<p>Тема 11. Геоекономічна структура світу</p> <p>1. Етапи становлення та розвитку світового господарства</p> <p>2. Європоцентризм світового господарства</p> <p>3. Трьохярусна просторова структура світового господарства</p>	2
12	<p>Тема 12. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання</p> <p>1. Основні риси та рівні міжнародної регіональної інтеграції</p> <p>2. Виникнення і становлення європейської інтеграції</p> <p>3. Регіонально-інтеграційні угруповання в Європі</p> <ul style="list-style-type: none"> - Європейський Союз(ЄС) - Співдружність Незалежних Держав (СНД) - Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС) - Організація за демократію й економічний розвиток (ГУАМ). <p>4. Регіональні інтеграційні угруповання в Азії, Північній та Південній Америці, Африці</p> <ul style="list-style-type: none"> - Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС) - Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) - Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА) - Південний спільний ринок (МЕРКОСУР) 	2

	- Економічне співробітництво держав Західної Африки (ЕКОВАС)	
13	Тема 13. Глобальні проблеми сучасності Глобальні політичні проблеми - Джерела загострення глобальних проблем. Динаміка і аналіз глобальних проблем - Угруповання глобальних проблем: проблеми між групами держав («Схід-Захід», багаті і бідні країни і ін.); проблеми, які породжені взаємодією суспільства і природи (забезпеченість енергією, паливом, сировинними ресурсами, прісною водою і т.д.); проблеми, пов'язані з системою «індивід-суспільство» (проблеми охорони здоров'я, освіти, демографії і т.д.)	2
14	Тема 14. Безпека у глобальному світі - Зміст поняття «безпека» і основні теоретичні підходи до її вивчення - Зміна середовища безпеки і нові глобальні загрози - Нові концепції безпеки	2
15	Тема 15. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці - Проаналізуйте поняття «міжнародна організація», «інтеграційне об'єднання» - Виділіть територіальні та функціональні типи міжнародних організацій та охарактеризуйте особливості їх діяльності - Зобразіть на контурній карті світу універсальні та військово-політичні глобальні міжнародні організації країн. Охарактеризуйте інші типи глобальних організацій країн світу - Охарактеризуйте чинники утворення, мету діяльності та склад неформальних організацій країн світу (БРІКС, ОСЕР, «Велика сімка», «Велика двадцятка» та ін.).	2
	Разом	32

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Особливості освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» - Вивчення літератури, підготовка есе на тему: «Ваш погляд на місце фахівців з міжнародних відносин та регіональних студій в сучасному світі» - Особливості підготовки фахівців з міжнародних відносин та регіональних студій в провідних країнах світу	3
2.	Тема 2. Основні поняття та тенденції розвитку міжнародних відносин - Складання глосарію з основних термінів міжнародних відносин та регіональних студій	3
3.	Тема 3. Глобалізація та регіоналізація - Протиріччя глобалізації: глобалізм та антиглобалізм - Вивчення літератури, підготовка есе на тему «Західні концепції глобалізації кінця ХХ – початку ХХІ ра.» За працями: Б. Баді, У. Бек, Е. Гідденс, Р. Гілпін, П. Гірст, Дж. Грей, М.	3

	Кастельс, Р. Кеохейн, Р. Кілі, Т. Лоуї, Дж. Най, М. Олброу, К. Омае, В. Рейніке, Дж. Розенау, Г. Томпсон, Т. Фрідман та ін.	
4.	Тема 4. Національна держава в умовах глобалізації сучасного світу - Визначення індексів глобалізації країн світу (за підходом КОФ)	3
5.	Тема 5. Політична карата світу та особливості класифікації сучасних країн - Підготовка презентації на тему «Соціально-політичний профіль країни». <i>План і зміст презентації:</i> 1. Історія країни – історія її господарського освоєння і формування території. 2. Державний та адміністративно-територіальний устрій країни; розглянути систему органів державної влади. 3. Географічні і кліматичні умови, природні ресурси країни. Розміри території країни, її геополітичне становище, середовище проживання, стан сільськогосподарських угідь, наявність корисних копалин, наявність зон надзвичайних ситуацій (повеней, землетрусів, лісових пожеж, вивержень вулканів і т.п.) – є важливими факторами функціонування регіональних систем. 4. Народонаселення країни, його динаміка (природна і міграція), розселення (дисперсне і групове, урбанізація – усе це виступає раїно утворюючими чинниками. Так є густонаселені країни («народ без простору») і малонаселені («простір без народу»)). 5. Етнічний склад населення, особливості його культурного і релігійного життя визначають первинні форми місцевого суспільства (системи спорідненості, народні традиції, культури і обряди, релігійні інститути, мовна ситуація). 6. Економіко-географічне положення країни, що характеризується територіальним розміщенням продуктивних сил, співвідношенням основних галузей господарства, «господарських вузлів» і периферії регіону, наявністю пріоритетних галузей, що визначають спеціалізацію регіону. Важливим показником є розвиток інфраструктури, насамперед її транспортної складової. 7. Політичний режим, політичні партії, законодавча і виконавча влада. 8. Культура, традиції, цінності, національна ідея.	3
6.	Тема 6. Просторово-регіональна структура світу - Ознайомитися із загальними основами регіоналізації світу за навчальним посібником Б. Яценка «Країнознавство: основи теорії» - Історико-географічні регіони світу	3
7.	Тема 7. Типологія країн світу - Виділіть країни за фізико-географічними особливостями: океанічні, материкові, гірські, морські, не мають виходу до моря - Створіть таблицю характеристики традиційних суспільно-географічних типологій країн: за рівнем розвитку суспільства; За особливостями історико-географічного розвитку країн (переселенські, постколоніальні, постсоціалістичні, пострадянські та інші)	3
8.	Тема 8. Міжнародні індекси і рейтинги країн в сучасних міжнародних відносинах - Створіть гістограму окремих груп країн за індексом розвитку людського потенціалу. Проаналізуйте результат групування країн.	4

	<ul style="list-style-type: none"> - Створіть гістограму окремих груп країн за рівнем валового національного доходу на душу населення. - Створіть гістограму окремих груп країн за рейтингом конкурентоспроможності країн світу. Проаналізуйте результат групування країн. - Створіть гістограму окремих груп країн за рейтингом конкурентоспроможності країн у сфері туризму та подорожей. Проаналізуйте результат групування країн. 	
9.	Тема 9. Цивілізації як глобальні суб'єкти міжнародних відносин <ul style="list-style-type: none"> - Характеристика цивілізаційного підходу О. Шпенглера - Характеристика цивілізаційного підходу А. Тойнбі - Характеристика цивілізаційного підходу С. Гантінгтона 	3
10.	Тема 10. Характеристика сучасних світових цивілізацій <ul style="list-style-type: none"> - Цивілізаційна динаміка України 	3
11	Тема 11. Геоекономічна структура світу <ul style="list-style-type: none"> - Написання есе на тему «Концепція світ-системного аналізу І. Валерсайна» (за книгою Валлерстайн І. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / Пер с англ. П. М. Кудюкина под общей ред. Б. Ю. Кагарлицкого. СПб.: Университетская книга, 2001.) 	3
12	Тема 12. Міжнародні інтеграційні процеси та глобальні інтеграційні угруповання <ul style="list-style-type: none"> - Специфіка інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському макрореєоні: АСЕАН, АТЕС, ШОС, Нарада із взаємодії і заході довіри в Азії, Регіональний форум АСЕАН з питань безпеки, Східно-азійське співтовариство 	3
13	Тема 13. Глобальні проблеми сучасності <ul style="list-style-type: none"> - Глобальна зміна клімату - Екологічна криза - Продовольча проблема - Атомна енергія - Демографічна проблема 	3
14	Тема 14. Безпека у глобальному світі <ul style="list-style-type: none"> - Особливості тероризму в умовах глобалізації 	3
15	Тема 15. Типи міжнародних організацій і форми їх діяльності у світовій політиці <ul style="list-style-type: none"> - Охарактеризуйте роль міжнародних організацій для економічного, соціального, культурного, політичного розвитку країн світу - Виділіть найстарші глобальні міжнародні організації - Ознайомтесь із особливостями діяльності та структурою ООН, використовуючи матеріали офіційного сайту організації. – Режим доступу: http://www.un.org/ ; http://www.un.org.ua/ua - Охарактеризуйте роль міжнародних організацій у глобалізаційному розвитку країн світу - Виділіть найбільш активні глобальні та регіональні організації. 	3
16	Написання ІНДЗ (тематика й вимоги див. п. 7)	
Разом		56

6. Методи контролю

Засвоєння тем контролюється на семінарських заняттях, шляхом усних відповідей та доповідей і написання есе.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- написання есе;
- усні відповіді та доповіді на семінарських заняттях;
- захист контрольної роботи.
- виконання індивідуальної семестрової роботи (письмова форма екзамену).

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню на екзамені. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

7. Індивідуальне завдання

ІНДЗ виконується самостійно і оформляється у вигляді контрольної роботи. Контрольна робота передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи.

Під час проведення практичних занять студент повинен презентувати результати своєї роботи у режимі PowerPoint з використанням мультимедійного обладнання. Оцінка за ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Індивідуальні завдання

1. Глобалізація: визначення, сутність, суміжні поняття.
2. Структура та ієрархія глобального політичного порядку.
3. Сутність і особливості глобальних політичних процесів.
4. Класифікація глобальних політичних проблем та критерії їх глобальності.
5. Процес і фактори трансформація світової політичної системи в глобальну політичну систему.
6. Розвиток ЄС як інтеграційного об'єднання в глобальному світі.
7. Глобальні міста в сучасній системі міжнародних відносин.
8. Національна та регіональна ідентичність в умовах глобалізації.
9. Міжнародний тероризм як глобальна політична проблема.
10. Проблема глобальної інформаційної безпеки.
11. Політичні аспекти глобальної енергетичної, сировинної і продовольчої проблем.
12. «Золотий мільярд» як глобальна проблема.
13. Глобальна демографічна проблема і здоров'я людини в контексті планетарної безпеки.
14. Екологічна політика і міжнародні екологічні відносини.
15. Світовий ядерний конфлікт і припинення гонки озброєнь.
16. Постіндустріальне суспільство: виникнення, розвиток перспективи.
17. Сучасні загрози міжнародній безпеці.
18. Геополітичний статус держави в глобальному світі.

19. Сценарії розвитку глобального світу в ХХІ столітті.
20. «М'яка сила» як ресурс зовнішньої політики держави.
21. Роль і значення іміджу країни в умовах глобалізації.
22. Фактори і показники відкритості національної економіки, та її значення в умовах глобалізації світового господарства.
23. Масштаби і характер транснаціонального бізнесу в сучасній світовій економіці.
24. Теорії політичної модернізації.
25. Особливості політичного устрою арабських країн: досвід парламентаризму.
26. Національні моделі соціальної держави.
27. Цивілізаційний підхід до вивчення країн світу.
28. Схід і Захід: протистояння чи діалог культур?
29. Особливості та роль Західної цивілізації в сучасному світі.
30. Особливості та роль мусульманської цивілізації в сучасному світі.
31. Роль протестантизму у становленні релігійної парадигми Заходу.
32. Китай – сучасне втілення найдавнішої цивілізації.
33. Японія в сучасному світі.
34. Політична культура країн Сходу.
35. Політична культура країн Заходу.
36. Особливості політичного устрою арабських країн.
37. Інтеграційні процеси в Латинській Америці.
38. Інтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
39. Процеси політичної модернізації в країнах арабського Сходу.
40. Особливості процесів політичної модернізації Китаю.
41. Модернізація Аргентини на рубежі ХХ-ХХІ ст.: перехід від традиційного суспільства до постіндустріального.
42. Модернізація політичної системи Південної Кореї.
43. Модернізація Сінгапуру: історія, етапи, особливості.
44. Витоки Європейської інтеграції та її сучасне значення.
45. Релігійний ренесанс в сучасному суспільстві.
46. Основні політичні ідеології сучасності (лібералізм, консерватизм, соціалізм).
47. Витоки і сутність антиглобалізму.
48. Релігійний фундаменталізм як проблема світового політичного процесу.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота															Разом	Екзамен	Сума	
Розділ 1								Розділ 2							60	40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	ІНДЗ			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	15			
есе	семинар,	Семинарі	Семинар	Семинар	Доповіді	Доповіді	Доповіді	Семинар	Семинар	доповіді	доповіді	Семинар	Семинар	Захист ІНДЗ				

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 50 балів;
- індивідуальне завдання – 15 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
3	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
2,5	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та

	письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
2	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
1,5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії оцінювання індивідуального завдання з дисципліни «Вступ до спеціальності»:

- оформлення роботи 2,5 бали;
- повнота викладеної інформації 10 балів;
- захист роботи 2,5 бали.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання індивідуального завдання, підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

3 теоретичних питання – 40 балів. Перші два питання – 2*15, третє питання – 10 балів.

Питання до екзамену додаються.

Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє після усної співбесіди. За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів. Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє на оголошенні екзаменаційних оцінок після усної співбесіди.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирирівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

1. Абрамов Ю. А., Куйбарь В. И. Глобальная регионализация: к обоснованию понятия // Социально-гуманитарные знания. 2008. № 1. С. 242–250.
2. Афанасьев О. С. Політико-географічний простір сучасного світу. Довідник / Афанасьев О. С. - К.: Шкільний світ, 2010. – 128 с.
3. Бусыгина И. М. Политическая география. Формирование политической карты мира / И. М. Бусыгина : учеб. – М. : Проспект, 2010. – 384 с.
4. Гладкий Ю. Н. Регионоведение: учеб. для студ. высш. учеб. завед. / Ю. Н. Гладкий. – М.: Гардарики, 2000.
5. Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посібник. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436 с.

6. Дорошко М. С. Країни СНД, Європи і Північної Америки: навч. посіб. / М. С. Дорошко. – К.: Ніка Центр, 2009.
7. Економічна і соціальна географія країн світу : навч. посібник / за ред. С. П. Кузика. – Львів : Світ, 2005. – 672 с.
8. Ігнат'єв П. Н. Країнознавство. Країни Азії : навч. посіб. / П. Н. Ігнат'єв. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2006.
9. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: курс лекцій / А. Камінський. – Л.: Світ, 1995.
10. Камінський А. Основи міжнародних відносин / А. Камінський. – Л.: ЛНУ імені Ів. Франка, 2001.
11. Країнознавство : підруч. / В. П. Крижанівський, М. С. Дорошко, В. І. Головченко та ін. – [2-ге вид., переробл. и доповн.]. – К.: 2012.
12. Країнознавство : теорія і практика / Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю.С., Ганич Н. М. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
13. Лагутина М. Л. Мировполитические аспекты глобальной стратификации / М. Л. Лагутина. – Спб.: Санкт-Петербург. ун-т, 2009.
14. Максаковский В. П. Географическая картина мира / В. П. Максаковский: В 2 кн.: Кн. I: Общая характеристика мира. – М.: Дрофа, 2003. – 320 с.
15. Мальський М. З., Мацях М. М. Теорія міжнародних відносин: підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях. – 4-е вид., переробл. і доповн. – К.: Знання; Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 406 с.
16. Масляк П. О. Країнознавство / П. О. Масляк : Підручник. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2008. – 292 с.
17. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. Видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013, 292 с.
18. Машбиц Я. Г. Комплексное страноведение / Я. Г. Машбиц. – Смоленск : Изд-во СГУ, 1998. – 238 с.
19. Мироненко Н. А. Страноведение. Теории и методы / Н. А. Мироненко : учебное пособие для вузов. – М. : Аспект-Пресс, 2001.
20. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. К.: Либідь, 2001.
21. Міжнародні системи та глобальний розвиток: підручник / В. А. Манжола, О. А. Коппел, М. Г. Капітоненко та ін.; за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжоли; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2014. – С. 139.
22. Парфіненко А. Ю. «Туристичне країнознавство» : Навчальний посібник / А. Ю. Парфіненко – Харків: Бурун-книга, 2009. – 288 с.
23. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : Підручник / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О.Любіцева. – 2-ге вид., переробл і доповн. – К. :Знання, 2015. – 551 с.
24. Політична географія і геополітика / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; [за ред. Б. П. Яценка]. – К.: Либідь, 2007.
25. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / В. С. Бакіров, М. І. Сазонов, О. А. Фісун ; [та ін.] ; за ред.: В. С. Бакіров ; за ред.: М. І. Сазонов . – Харків : Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2008 . – 574 с.

26. Регіоназнавство: підручник для студ. ВНЗ / В.В. Копійка та ін. ; за заг. ред. Л.В. Губерського, В.А. Смолія. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2014. – 638 с.
27. Трохимчук С. В., Федунь О. В. Політична географія світу : навч. посібник. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
28. Троян С. С. Вступ до теорії міжнародних відносин: навч. посіб. / С. С. Троян. – К.: НМЦВО, 2000.
29. Троян С. С. Порівняльні політичні системи сучасності : навч. посіб. / С.С. Троян. – К.: НМЦВО, 2003.
30. Филипенко А. С. Цивилизационные аспекты экономического развития // Теоретическая экономика. 2013. - №4. – С. 38-45.
31. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку. — К.: Знання, 2007.
32. Яценко Б. П. Країнознавство : основи теорії. / Б. П. Яценко, В. К. Бабарицька. Навч. посіб. – К.: Либідь, 2009. – 312 с.
33. Яценко Б. П. Політична географія : Навч. посібник. К., 2005.

Допоміжна література

1. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон. – К.: Юніверс, 2000.
2. Атлас світу / [авториз. пер. з англ.мов. вид. Collins World Atlas ; відп. ред. О. Вакуленко]. – К. : Картографія, 2005. – 336 с.
3. Атлас світу / [відп. ред. О. Вакуленко]. – К. : Картографія, 2004. – 140 с.
4. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну / У. Бек. – М.: 2000. – 384 с.
5. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. / Даниел Белл; пер. с англ. – М.: Academia,
6. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / М. Вебер. – К.: Основи, 1998.
7. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. – Львів: Кальварія, 2006. – 474 с.
8. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь. – Пер. с англ. / Э. Гидденс – М.: Издательство “Весь Мир”, 2004. – 120 с.
9. Глобальні зміни світу 2025. Доповідь / [пер з англ.]. – Львів : Літопис, 2010. – 188 с.
10. Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість. Методолого-світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко. – К.: Знання України, 2002.
11. Довідковий атлас світу / [відп. ред. В.В. Молочко]. – К. : Картографія, 2010. – 328 с.
12. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник. – К. : Знання, 2008. – 840 с.
13. Енциклопедія політичної думки: пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2000.
14. Замятин Д. Н. Геополитические образы современного мирового развития // Мировая экономика и международные отношения. – 2001. – №11.

15. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: Пер. с англ. под науч. Ред. О. И. Шкаратана / М. Кастельс. – М.: ГУВШЭ, 2000. – 608 с.
16. Кастельс Мануэль. Становление общества сетевых структур / Мануэль Кастельс // Новая постиндустриальная волна на Западе: [Антология] / под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: Academia, 1999. – С.494–505 с. 2004. – 788 с.
17. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко; за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. — [2_е вид., доп. і перероб.]. — К.: Генеза, 2004.
18. Тойнбі А. Д. Дослідження історії. – К. : Основи, 1995. – Т. 1. – 616 с.; Т. 2. – 408 с.
19. Тоффлер Элвин. Третья волна / Элвин Тоффлер. – М.: АСТ, 2004. – 781 с.
20. Тоффлер Элвин. Шок будущего / Элвин Тоффлер. – М.: АСТ, 2004. – 557 с.
21. Тоффлер Элвин. Метаморфозы власти: Знание, богатство и сила на пороге XXI века / Пер. с англ. Науч. ред., предисл. П.С.Гуревича. — М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. — 670 с.
22. Ушакова Н. Г. Соціально-економічні типи країн / Н. Г. Ушакова, І. І.: Помінова : навч. посібник. – К. : Професіонал, 2004. – 304 с.
23. Шергін С. Парадокси і проблеми глобалізації // Зовнішні справи. – 2008. – № 5. – С. 43.
24. Stephen E. Hanson. In defense of regional studies in a globalized world [Electronic resource] / Stephen H. – Way of access : <http://www.aseees.org/news-events/aseees-blog-feed/defense-regional-studies-globalized-world>.
25. Ludden David. Area Studies in the Age of Globalization [Electronic resource] / Ludden D. – Way of access : http://www.frontiersjournal.com/issues/vol6/vol6-01_Ludden.pdf.
26. Holbig, Heike (2015) : The plasticity of regions: A social sciences-cultural studies dialogue on Asia-related area studies [Electronic resource] / Heike H. // GIGA Working Papers, No. 267. – Way of access: <http://hdl.handle.net/10419/107632>.
27. Bruce Cumings. Boundary Displacement: Area Studies and International Studies During and After the Cold War [Electronic resource] / Cumings B. // Bulletin of Concerned Asian Scholars. Vol. 29, No. 1: January–March 1997. – pp. 8-12. – Way of access : <http://criticalasianstudies.org/assets/files/bcas/v29n01.pdf>.
28. Judith Goldstein. The new world of area studies [Electronic resource] / Goldstein J. – Way of access : <http://news.stanford.edu/news/multi/interaction/0507/area.html>.
29. Keohane R., Nye J. Transnational Relations and World Politics. – Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1972. – 460 p.